

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SECȚIUNEA A DOUA

CAUZA POSOKHOV împotriva RUSIEI

(Hotărârea nr. 63486/00)

HOTĂRÂREA

STRASBOURG

4 martie 2003

DEFINITIVĂ
04/06/2003

În cauza Posokhov împotriva Rusiei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (secțiunea a doua) aflându-se în ședință într-o cameră compusă din:

DI J.-P. COSTA, *Președinte*,
DI A.B. BAKA,
DI GAUKUR JÖRUNDSSON,
DI L. LOUCAIDES,
DI C. BÎRSAN,
DI M. UGREKHELIDZE,
DI A. KOVLER, *judecători*,

și Dna S. DOLLÉ, *grefieră de secțiune*,

După ce a deliberat în camera consiliului la 11 februarie 2003,

Pronunță hotărârea următoare adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 63486/00) împotriva Federației Ruse înaintată Curții conform articolului 34 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Drepturilor fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Rusiei, DI Serghei Vitalievici Posokhov („reclamantul”) la 2 octombrie 2000.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către DI A Kiriiianov, avocat din Taganrog. Guvernul Rusiei („Guvernul”) a fost reprezentat de către agentul său DI Laptev, reprezentantul Federației Ruse la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

3. Reclamantul a pretins că a fost condamnat de către o curte care era contrară dreptului intern.

4. Cererea a fost atribuită secțiunii a doua a Curții (articolul 52 § 1 din regulamentul). În această secțiune, camera care trebuia să analizeze cauza (articolul 27 § 1 din Convenție) a fost formată conform articolului 26 § 1 din regulamentul.

5. La 1 noiembrie 2001, Curtea a modificat compoziția secțiunii sale (articolul 25 § 1 din regulamentul). Această cauză a fost atribuită secțiunii a doua reformate (articolul 52 § 1).

6. Printr-o decizie din 9 iulie 2002, Camera a declarat cererea parțial admisibilă.

7. Camera, după ce a consultat părțile, a anunțat decizia sa , conform căreia nu trebuia să aibă loc o audiere cu privire la fondul cauzei (articolul 59 § 3 *in*

fine), fiecare dintre părțile implicate au răspuns în scris la observațiile celeilalte și au adus informații suplimentare cu privire la cauză.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

8. Reclamantul s-a născut în 1966 și locuiește la Taganrog.

A. Procedura penală inițială

9. Reclamantul a lucrat la direcția vamală din Taganrog, supraveghind devămarea mărfurilor importate într-un post de vamă portuară. În 1996 împotriva lui și altor persoane au fost deschise proceduri penale pentru contrabandă cu cantități considerabile de vodcă.

10. La 22 mai 2000, tribunalul regional din Neklinovski, regiunea Rostov, format din judecătorul Kink și doi jurați, Dna Streblianskaia și Dna Khoviakova, au găsit reclamantul vinovat de complicitate la fraudă drepturilor vamale și neîndeplinirea responsabilităților sale.

11. Imediat după condamnarea lui, reclamantul a fost achitat, pe de o parte datorită unei prescripții și, pe de altă parte, datorită legii de amnistie din 1997.

12. Reclamantul și avocatul său au formulat trei recursuri împotriva hotărârii: la 26 mai, 29 mai și 16 iunie 2000.

13. La 17 august 2000, reclamantul a cerut președintelui tribunalului regional din Neklinovski o listă a juraților care funcționează în această jurisdicție precum și o copie a deciziei prin care el a tras la sorți pe cei care au participat la ședință sub președinția judecătorului Kink în perioada ianuarie – mai 2000.

14. La 29 august 2000, reclamantul a formulat cereri suplimentare în apel. El a solicitat recuzarea juraților care au pronunțat hotărârea de la 22 mai 2000 pe motiv că dispozițiile cu privire la desemnarea juraților au fost încălcate. El pretindea, în special, că legea federală cu privire la jurații populari ai tribunalelor federale de jurisdicție generală („legea privind jurații populari”) îi autoriza pe aceștia să participe la ședință o dată pe an pentru o perioadă maximă de paisprezece zile sau pe durata desfășurării unui caz concret. Dnele Streblianskaia și Khoviakova participaseră deja la ședințe în anul 2000 în mai multe cazuri. Reclamantul pretindea, de asemenea, că termenul mandatului Dnei Streblianskaia expirase înainte de deschiderea procesului său.

15. La 29 august 2000, Departamentul Afaceri Penale al Curții Regionale din Rostov a respins cererile reclamantului. Curtea a refuzat, de asemenea, și cererea prin care el și avocatul său solicitau copiile hotărârilor pronunțate anterior de către tribunalul regional din Neklinovski sub președinția judecătorului Kink. Curtea a susținut că reclamantul a fost informat de drepturile sale de a cere recuzarea tribunalului la deschiderea procesului său, însă nu a făcut-o. Nu a fost stabilită nici o încălcare a dispozițiilor de numire a juraților judiciari.

16. La 16 noiembrie 2000, Președintele Curții Regionale din Rostov a respins cererea reclamantului cu privire la reexaminarea cauzei sale. Interesatul a invocat un nou argument care să sprijine teza sa conform căreia jurații nu au fost numiți în conformitate cu regulile aplicabile: a fost pretins faptul că nu a existat nimic care să indice că jurații au fost numiți aleatoriu așa cum prevedea legea aplicabilă. Președintele a respins argumentul anterior al reclamantului cu privire la expirarea mandatului juraților, făcând referință la Decretul prezidențial din 25 ianuarie 2000, care prelungea durata funcționării lor până la noi numiri. Președintele menționa că lista juraților pentru regiunea Rostov a fost formulată la 18 octombrie 2000, după condamnarea reclamantului și nu a dat curs plângerii sale privind faptul că jurații nu au fost trași la sorti.

17. La 20 februarie 2001, Președintele Curții Regionale din Rostov a respins o nouă cerere de reexaminare formulată de către reclamant.

18. În august și octombrie 2001, reclamantul a cerut Președintelui adunării legislative a districtului din Neklinovski să-i furnizeze informații privind jurații care au participat la ședințe în perioada 10 și 22 mai 2000.

19. La 2 octombrie 2001, autoritatea districtului Neklinovski a informat reclamantul că lista juraților pentru această circumscripție a fost formulată la 4 februarie 2000 și confirmată la 15 iunie de către adunarea legislativă a regiunii Rostov.

B. Reexaminarea cauzei

20. La o dată posterioară comunicării prezentei cereri Guvernului, însă care nu a fost specificată, Președintele curții regionale din Rostov a formulat o cerere de reexaminare a cauzei pe motivul că hotărârea din 22 mai 2000 nu a descris destul de detaliat infracțiunea comisă de către reclamant și complicitii săi.

21. La 3 mai 2001, prezidiul acestei jurisdicții a hotărât că recursul infirma parțial hotărârea din 22 mai 2000 precum și hotărârea din 29 august 2000 și a ordonat reexaminarea cauzei.

22. La 2 iulie 2001, tribunalul regional din Neklinovski a găsit reclamantul vinovat de infracțiunile pentru care a fost condamnat, însă îl achita datorită prescripției intervenite.

23. Curtea regională din Rostov a respins, la 2 octombrie 2001, recursul formulat de către reclamant împotriva acestei decizii, și aceasta a devenit definitivă.

24. Președintele curții regionale din Rostov a sesizat în continuare, la o dată care nu a fost precizată, printr-o cerere de reexaminare, prezidiul acestei jurisdicții. Printr-o hotărâre din 31 ianuarie 2002, acesta din urmă infirma hotărârea din 2 iulie precum și hotărârea din 2 octombrie 2001 pe motiv că ansamblul urmărilor judiciare angajate împotriva reclamantului erau prescrise, nici tribunalul și nici curtea nu au putut să se pronunțe legal cu privire la vinovăția reclamantului.

C. Fapte ulterioare

25. La 28 august 2002, autoritatea regională din Neklinovski a indicat reclamantului, la cererea avocatului său, că lista juraților circumscripției a fost formulată la 4 februarie 2000 în rezultatul deliberării adunării legislative a districtului și aprobată la 15 iunie 2000 printr-o decizie a adunării legislative a regiunii Rostov.

26. La 4 octombrie 2002, autoritatea regională din Neklinovski a informat reclamantul că nu a existat nici o înregistrare a adoptării listelor de jurați înainte de 4 februarie 2000 [Scrisoarea originală indica data „4 februarie 2002”, aparent o eroare tipografică].

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

A. Componenta jurisdicțiilor represive

27. Articolul 15 din Codul de Procedură Penală prevede că audierile curții în primă instanță trebuie să se desfășoare, fără excepții, în fața unui judecător profesional asistat de unul sau doi jurați. Aceștia din urmă se bucură de aceleași puteri de jurisdicție precum și judecătorii profesionali.

B. Jurații neprofesionali

28. Legea federală cu privire la jurații tribunalelor federale de drept penal din Federația Rusă („legea privind jurații” sau „legea”) a intrat în vigoare la 10 ianuarie 2000. Conform articolului său 1 § 2, judecătorii neprofesionali

sunt persoane autorizate să participe la cauzele civile și penale în calitate de jurați.

Articolul 2 din lege stabilește că lista juraților trebuie să fie formulată pentru fiecare district de către autoritățile locale de autoguvernare, asemenea liste fiind propuse spre aprobare organelor legislative respective. Procedura de selectare a acestor jurați, reglată de articolul 5 din lege, prevede ca Președintele curții regionale să extragă aleatoriu dintr-o listă un anumit număr de jurați care urmează a fi numiți de curțile regionale competente. Numărul juraților desemnați pentru fiecare judecător profesional trebuie să fie cel puțin de trei ori mai mare decât este necesar pentru audiere. Datorită faptului că majoritatea cazurilor penale din Rusia sunt examinate de către o curte compusă dintr-un judecător profesional și doi jurați, rezultă că fiecare judecător trebuie să dispună de cel puțin șase jurați care i-au fost desemnați.

Articolului 9 din legea privind jurații presupune ca aceștia să-și exercite funcțiile în tribunalele regionale pentru o perioadă maximă de paisprezece zile sau pe durata desfășurării unei cauze și că ei nu pot lua parte la ședințe mai mult de o dată pe an.

Un decret din 25 ianuarie 2000, al Președintelui în exercițiu al Federației Ruse a prelungit durata mandatului juraților la curțile de jurisdicție generală până când acestea din urmă vor primi noi liste aprobate de către organele legislative ale entităților Federației.

ÎN DREPT

29. Reclamantul a susținut că tribunalul care l-a condamnat la 22 mai 2000 nu putea fi considerat drept „un tribunal stabilit de lege” în măsura în care el era format încălcând dispozițiile interne aplicabile. El a invocat articolul 6 § 1 din Convenție.

30. Interesatul a susținut, în special, că nici Președintele Curții, nici Președintele audierii nu au tras la sorți numele juraților așa cum era prevăzut în legea privind jurații. Reclamantul a menționat, de asemenea, că jurații Dna Streblianskaia și Dna Khoviakova luase parte la ședință în această calitate cel puțin optzeci și opt de zile, în loc de cele paisprezece zile prevăzute de lege și, în final, că nu a existat nici o dovadă care să indice că ele au fost investite cu o putere jurisdicțională înainte de deschiderea procesului său.

I. CU PRIVIRE LA STATUTUL DE VICTIMĂ A RECLAMANTULUI

31. Guvernul a afirmat că reclamantul nu mai putea pretinde a fi victimă a încălcării pretinse, hotărârea din 22 mai 2000 fiind anulată după ce Curtea a comunicat cererea autorităților iar cazul fiind reexaminat de către judecătorii desemnați regulamentar. În plus, decizia de la 31 ianuarie 2002 a prezidiului curții regionale din Rostov, care a pus capăt ansamblului de urmăriri judiciare împotriva reclamantului pe motivul prescripției, a dus la radierea dosarului penal al reclamantului. Guvernul a concluzionat că aceste decizii au înlăturat toate efectele legale ale condamnării reclamantului iar componența curții care a pronunțat sentința la 22 mai 2000 nu mai avea importanță.

32. Reclamantul a fost de acord cu faptul că ambele hotărâri ale curții regionale din Neklinovski împotriva lui, de la 22 mai 2000 și 2 iulie 2001, au fost într-adevăr anulate. Cu toate acestea, decizia prezidiului curții regionale din Rostov din 31 ianuarie 2002 prin care prezidiumul curții regionale Rostov a oprit urmărirea din motiv pur procedural nu are valoarea unei achitări în măsura în care declarația de vinovăție nu a fost din nou pusă în cauză. Reclamantul a pretins că această decizie nu a avut drept efect reabilitarea sa și nefiind criticată componența tribunalului regional din Neklinovski care a pronunțat sentința din 22 mai 2000, el nu a pierdut calitatea de victimă.

33. Conform articolului 34 din Convenție „Curtea poate primi plângeri de la orice persoană (...) care pretinde a fi victimă a încălcării comise de către Înaltele Părți contractante a drepturilor formulate în Convenție sau în Protocoalele sale (...)”.

34. Curtea amintește că, inițial, autoritățile naționale sunt cele care trebuie să remedieze orice încălcare pretinsă a Convenției. În această privință, întrebarea cu privire la faptul dacă reclamantul poate pretinde sau nu a fi victima încălcării pretinse este relevantă la orice etapă a procedurilor în conformitate cu Convenția (*E. împotriva Austriei*, nr. 10668/83, decizia Comisiei de la 13 mai 1987, Decizii și Rapoarte 52, p. 177).

35. Curtea amintește în continuare că o decizie sau o măsură favorabilă reclamantului nu este în principiu suficientă pentru a-l priva de statutul său „de victimă” doar dacă autoritățile naționale au recunoscut explicit și apoi au reparat încălcarea Convenției (vezi, printre altele, *Amuur împotriva Franței*, hotărârea din 25 iunie 1996, *Culegere de Hotărâri și Decizii* 1996-III, p. 846, § 36 și *Dalban împotriva României* [GC], nr. 28114/95, § 44, CEDH 1999-VI).

36. În speță, menționarea cu privire la condamnarea reclamantului ar fi fost efectiv radiată din cazierul său juridic în rezultatul deciziei din 31 ianuarie 2002. Totuși, nici o decizie a curților interne, după pronunțarea hotărârii Curții de Apel regionale Rostov din 29 august 2000, nu s-a refrit la chestiunea juraților neprofesionali și nu a constatat confirmarea încălcării pretinse.

37. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că reclamantul mai poate încă pretinde a fi victimă a încălcării articolului 6 § 1 din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCAREA PRETINSĂ A ARTICOLULUI 6 § 1 DIN CONVENȚIE

38. Dispozițiile articolul 6 § 1 din Convenție enunță:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale (...), de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî (...), fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa (...)”.

39. Curtea amintește că fraza „instituită de lege” se referă nu doar la baza legală a existenței „instanței”, ci și la componența ședinței în fiecare cauză (*Buscarini împotriva San Marino* (dec.), nr. 31657/96, 4 mai 2000).

Astfel Curții i se cere să examineze alegații precum cele din cauza de față, privind încălcarea flagrantă a regulilor naționale aplicabile la desemnarea magistraților. Faptul că plângerea înaintată de reclamant se referă la jurați nu diminuează sfera de activitate în măsura în care articolul 15 din codul de procedură penală le conferă aceleași puteri jurisdicționale ca și cele investite judecătorilor profesionali.

40. Disputa părților se concentrează asupra problemei de determinare în ce măsură participarea Dnelor Streblianskaia și Khoviakova la audierea din 22 mai 2000 în calitate de jurați este conformă dreptului intern și, în special, legii privind jurații.

41. Reclamantul s-a plâns de faptul că aceste persoane au acționat, contrar articolului 9 din lege, în calitate de jurați până la procesul reclamantului pe o perioadă de mai mult de optzeci de zile, în loc de cel mult paisprezece zile pe an. Mai mult ca atât, numele lor nu au fost trase la sorți încălcându-se astfel articolul 5 din lege.

În consecință reclamantul a mai anexat noi informații în sprijinul plângerii sale. În baza răspunsului primit de la autoritățile regionale din Neklinovski din 4 octombrie 2002, conform căruia nu a existat nici o înregistrare a listei juraților înainte de 4 februarie 2000, reclamantul a făcut concluzia că nu a existat nici o dovadă, chiar anterioară adoptării legii privind jurații populari, care să ateste desemnarea Dnei Streblianskaia și Dnei Khoviakova în această calitate.

42. În sprijinul tezei sale, Guvernul a invocat decretul prezidențial din 25 ianuarie 2000 care prelungea mandatul juraților în funcție până la stabilirea noilor liste de jurați conform procedurii prevăzute de către legea pertinentă.

Guvernul nu a contestat faptul că Dnele Streblinskaia și Khoviakova au luat parte la ședință mai mult de paisprezece zile înainte de deschiderea procedurii reclamantului, însă el a respins ideea conform căreia depășirea acestei durate constituia *ipso facto* o încălcare a legii, în măsura în care acești jurați sunt numiți pentru o perioadă de cinci ani pe parcursul cărora ei se bucură din plin de puterile lor jurisdicționale.

43. Cu toate acestea, în afara încălcărilor flagrante ale dispozițiilor legii privind jurații relative la tragerea la sorți a acestora și la limitarea duratei funcționării lor la paisprezece zile pe an, Curtea este deosebit de preocupată de constatarea faptului că autoritatea regională din Neklinovski, reponsabilă de desemnarea acestor jurați, a confirmat că nu deținea nici o listă a celor care au fost numiți înainte de 4 februarie 2000. Ea nu a adus, în consecință, nici o informație care să justifice participarea Dnelor Streblianskaia și Khoviakova la administrarea justiției în ziua procesului reclamantului, deoarece lista stabilită la 4 februarie 2000 nu a avut efect decât la 15 iunie 2000, după aprobarea ei de către adunarea legislativă a regiunii Rostov.

Aceste circumstanțe nu permit Curții să facă concluzia, că Curtea regională din Neklinovski, care a audiat cauza reclamantului la 22 mai 2000, putea fi un „tribunal stabilit de lege”.

44. Astfel a existat o încălcare a articolului 6 § 1 din Convenție.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

45. Articolul 41 din Convenție prevede:
„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.

A. Daune

46. Reclamantul a solicitat suma de 10 000 euro (EUR) pentru reparația pagubei care decurge din încălcarea dreptului său de a fi judecat de către un tribunal stabilit de lege. El a susținut că a suferit un stres emoțional datorat condamnării sale de către o curte fără autoritate și a fost expus riscului de a fi concediat în consecință.

47. Stabilind că anularea sentinței din 22 mai 2000 a distrus toate efectele juridice care puteau fi prejudiciabile reclamantului, Guvernul nu face nici un comentariu cu privire la aceste cereri.

48. Curtea consideră că persoana interesată a suferit daune morale în rezultatul condamnării sale de către o curte constituită nelegitim. Luând o hotărâre, în mod echitabil, Curtea a acordat reclamantului 500 EUR.

B. Costuri și cheltuieli

49. Reclamantul a solicitat, de asemenea, fără a specifica suma precisă, rambursarea taxelor legale pe care le-a suportat în procedurile interne.

50. Guvernul nu a făcut nici un comentariu cu privire la această plângere.

51. Întrucât reclamantul nu a furnizat și nici nu a precizat sume în ceea ce privește cererea sa, nu a fost posibil de a îi acorda în această privință nici o sumă.

C. INTERESE MORATORII

52. Curtea consideră oportun să calculeze rata intereselor moratorii în raport cu rata dobânzii pentru facilitarea de credit marginal practică de Banca centrală europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA ÎN UNANIMITATE

1. *Susține* că reclamantul poate pretinde a fi „victimă” în sensul articolului 34 din Convenție;
2. *Susține* că a existat o încălcare a articolului 6 § 1 din Convenție;
3. *Susține*
  - a) că Statul pârât trebuie să achite reclamantului, în decurs de trei luni de la data când hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție, suma de 500 EUR (cinci sute de euro) cu privire la daunele morale, sumă convertită în moneda națională a Statului pârât la o rată aplicabilă la data regulamentului, plus orice taxă care poate fi supusă impozitării;
  - b) că de la data expirării celor trei luni menționate anterior, în cazul neachitării acestei sume, va fi achitată o rată a dobânzii egală cu rata minimă a Băncii

centrale europene pe parcursul acestei perioade, la care se adaugă trei procente;

4. *Respinge* cererea de satisfacere echitabilă a surplusului.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris la 4 martie 2003, în aplicarea articolului 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

S. DOLLÉ
Grefieră

J.-P. COSTA
Președinte